

Ioco facio; si usus sit socii auxiliantibus; si cum nota-
bili saevitia, si mortis fuerit repentina. Item interrogare
debet, an habebat uxorem, filios, &c.

HOMICIDUM CASUALE.

2114 **Q**ui casu, seu præter intentionem alium occi-
dit, vulneravit, &c. si sit in culpa gravis,

sufficientem diligientiam non adhibendo, est homicida,

& irregularis, quia homicidium est voluntarium in causa.

2115 Si vero non fuit in culpa, quatenus nullo pacto

periculum advertit, aut de co dubitavit; vel si advertit,

sufficientem diligientiam adhibuit, & preceivit, quatenus,

v. gr. antequam lapidem in viam proiecitur, verbis, aut

solito signo apposito transeuntes monuit: Plures tenent

eum irregularitatem non incurtere, si dedit operam rei

licitate, incurrit vero, si dedit operam rei illicite, ex

qua secuta est mors; v. gr. si Clericus arma gemit, aut

ad venationem pergens, casu occidat alium. Probat ex

exp. Continebatur ubi declaratus fuit irregularis Clerici-

cus, qui gestans tertio falcem casu occidit laicum, qui

caula ludi supra ipsum Clericum quasi equitatus in-

cautus saltavit, & falso se interfecit.

2116 Probabilis mibi videtur: cum Diana, Bon-

cina, Leandro, & aliis, cum in foro conscientia irre-

gularitatem non incurtere ob defectum voluntarii: quia

fecit factum, v. gr. homicidium sequatur ex opere il-

licito, ignorantia tamen facti adhuc tollit a facto vo-

luntarium, adeoque excusat a pena. Textus Canoni-

cus habet: locum pro foro externo, in quo praefinitum

advertisit, aut mortalis negligenter, quando homicidi-

um sequitur ex opere illicito.

2117 Eius, qui ex errore occidit unum hominem

pro altero homine, aut unum Clericum pro altero Clerico,

ab irregularitate, & respectu ab excommunicatione

excusante Portellius, Fragosus, & Tamburinus cit. quia

actio externa individuali homicidi non est voluntaria;

ille namque intendebat occisionem individuali, v. gr.

Petri; unde peccatum homicidio solum interno, non exter-

no, cui est annexa potest à Sacra Penitentiaria dis-

persari, sed in supplicatione, si ipse sit genitor, fecit,

exprimi debet, quod fetus erat & se genius: alias dis-

penso confiteretur subiecta ex stylo Sac. Petri.

2118 Probabilis mibi est, quod sit irregularis, aqua-

etiam excommunicatus, sic occisus sit Clericus; quia ratio

formalis, ob quam incurrit irregularitas, est occiso

homini, & ratio censure, est injurya status Clericis;

individua verba materialiter se habent ad id: unde quia

in occisione ex errore facta Petri pro Paulo est intenta

ratio formalis hominis, & hoc est in Petro, incurrit

irregularitas; sic pariter de censura in occasione unius

Clerici pro alio: v. num. 2147.

2119 Præterea ex opposita opinione sequerentur ab-

surdas, quod ex errore fornicanus unum mulierem pro

alia, & furans unum calicem pro alio, non peccato

peccato externo fornicationis, furti, aut sacrilegi: quia

ficit ibi occisio unius hominis est intenta, alia nonin-

tenta commissa: ita hic fornicanus unius mulieris, &

ablatio unius calicis est intenta, alia non intenta com-

missa: v. idem. 2147.

A B O R T U S.

2120 Nō licet procurare abortum etiam ante ani-

mationem fetus ad vitandam infaniam, aut

occisionem, qui est ad intrinsecum malum. Tum quia (u-

at Cardenas) procuratio abortus fetus inanimatus est ge-

rior pollutione: quia fetus inanimatus est propinquior

generationi, quam semen; adeoque cum pollutio volun-

taria numquam sit licita etiam ad vitandam mortem

qui opponitur generationi; à fortiori neque est licitus

abortionis voluntarius, qui magis generationi repugnat.

Item neque licet procurare abortionis fetus inanimatus ad

vitandam mortem ex puerpero: & licet plures Docto-

res, ut Fillius, & alii assertum in hoc casu licet, ratio

tamen allata aquæ probat oppositum.

2121 At Clericus cap. 59. num. 1. querens: An li-

cerat pregnanti infimæ pro tuenda vita sua procurare

abortum?

1 Respo. Si fetus sit inanimatus, potest procurari abor-

tus non directè, sed indirectè ad sanitatem matris

consequendam. Si vero sit fetus animatus; alii dicunt,

neque directè, neque indirectè posse matrem pharm-

aca sumere ad recuperandam sanitatem, si inde abor-

tus sit secundus; quia debet preferre salutem spiritua-

lem prolis sanitati sue corporali. Alii distinguunt: si

matre abstinent à medicamentis, spes probabilis sit, quod protol sit viva nascitura, tenetur mater abstine-

re; et si hæc spes cesset, poterit mater ad conserva-

tionem suæ vita sumere pharmaca, quamvis secun-

dus sit abortus; nam evitari non poterat, si mater

morta esset. Maistrus d. disp. 8. num. 30. & 31. & Tambur. d. lib. 6. in dec. c. §. 4. Et novissime Carden-

as in crisi theol. differat. 22. n. 21. & seq.

De VI. Præcepto Decalogi.

145

QUÆRES

2122 **D**uo viri nobiles, postquam injurias ad invicem se afficerunt, decreverunt honoris causa apud mundum exire ad duellum, non animo vere pugnandi, sed aliquos illus scilicet inferendi, ita ut se atque interpositis amicis, de eorum mente edotis, & ad id reguatis, desistentes, & reconciliarentur. Ita accidit, ut si inter ipsos, & cum amicis facta conuenio. An incurserint penas?

Dico, eos peccasse mortaliter malo exemplo, aut scandalo, præsternit si fuerint spectatores alii, qui eorum conventionem ignorabant. Non incurserint excommunicationem, & penas; quia haec sunt contra verum, non fictum; & simulatum duellum; sunt enim contra duellum cruentum (ait Gregor.) in quo est periculum vita, aut gravis vulnerationis; quod nullum est in casu, cum stante conventione, adhuc moralis feritatis, quod nullum sit periculum, sed inde pax concilianda. Et licet ad locum definitum accesserint, non accesserint vere pugnari, & per ipsos stet, quo minus vera pugna committeretur.

2123 Non incurserint penas. 1. Si in invitatione praefinitur locus, sed non tempus. 2. Si praefinitur tempus, sed non locus. 3. Si praefinitur locus, & tempus, non tamē ad pugnandum armis, sed pugnis. 4. Si dicta praefinitur, sed provocatus non accessit. Clericus cit. ex Diana, Lezana, Salmanticensibus, & aliis. Constat ex definitione duelli num. 2130, quæ in his casibus deficit: Insuper in ultimo casu non habetur effectus secutus de accessu, ut in num. 2134.

APPENDIX XXX.

Explicatur quadam propositi damnata.

Propositi damnata ab Alexandro Sepimo de duellis que est hæc, explicatur.

Fundatur hic error in hoc primo: quia ad tuenda temporalia bona licet Bellum publicum, ergo & pri-
vatum. Secundò, quia invasor honoris, sicut etiam rerum temporium, potest interdicti cum moderamine inculpata: ruitela: quando scilicet alius occurrat non potest; Sed provocans ad duellum est veluti invasor honoris, qui alter defendi non potest, quam illud acceptando. Ergo potest acceptari, quamvis in discrimen vocetur vita utriusque. Tertiò, Vito equitari inva-
sas est invadore occidente ut honore tecatur, quando vitam tueri non potest, nisi fuga sibi ignominia-
sa: ut in confessio est apud DD. telte Layman lib. 3. part. 3. cap. 3. Ergo pariter poterit Vito equitari inva-
sas est acceptari, cujus cura magis spectat ad patrem, à quo est influendus, & defendendus filius. Pater autem non est folliculus de influenda, & defendenda prole, quam est fornicatio, & militari, tam fugere ab invasio-
re, quam Duellum recutare: Ergo cum licet non fu-
gere ab invasio, licit etiam erit Duellum acceptare, ad notam timiditatis declinandum. Quartò demum, quia in Religione D. Jacobi approbata à Sede Aposto-
lica candidatus jurare debet, ne nungquam recusafe duellum, ad quod fuerit provocatus: Ergo licit est Vito equitari duellum acceptare; aliter Candidatus effici-
potius ab ea Religione repellendus, quam admittendus ex hoc, quod confiteretur in Monachiam.

Confutat hos errores Viva, quia valde leve est ma-
lum hoc incurre notam timiditatis apud paucos, &
idiotas, & ob hoc prodigie vitam stultum, & ini-
quum est, ut pater. Verum quidem est apud viros cor-
datos fugare esse ignominiosam Vito equitari & ideo
non tenetur fugere si invadatur; falsum tamē quod
sit ignominiosum apud eisdem Duellum recutare, ut
ostendimus, etiam apud vulgares, & improbos ho-
mines id reputetur ignominiosum: præfertur proinde
Vito equitari, & militari, tam fugere ab invasio-
re, quam Duellum recutare, 1. vel quia confi-
derat, quod non sit legitima, 2. vel quia non est cer-
tus, an proles sit sua, cum sit ex vaga conceputa; 3.
vel quia non habitat perpetuo cum prole, & scinia.
Unde ad rectam prolis educationem requiritur, ut pro-
les sit ex determinata feminâ, cum quia vir per-
maneat, non ad modicum tempus, sed per totam vi-
tam ex obligatione, quod habetur per contractum Sa-
cramenti Matrimonii. Hinc concludit Apol. ad Corin-
thos. 6. Nolite errare: neque fornicariis, neque idolis
servientes, neque adulteri, neque molles, neque masculi-
lorum concubitis &c. Regnum Dei possidebunt: v. in
pag. 5. propos. 48. ab Innoc. XI. damn.

2124 Unde fornicatio est peccatum mortale: Et op-
positum est hæc damnat. in Clem. Ad nostram, de
hereticis.

2125 Qui commisit copulam cum solita, non sufficit, si dicat; Commisisti grave peccatum contra castitatem cum
solita; sed debet explicare in confessione copulam: quia sic non explicit peccatum, quod fecit; nam etiam soli
facti impudici cum solita, aut morose delectationes
internas de ea sunt gravia peccata contra castitatem.
Tunc quia copula est actus principalis completus, ad
quem cateti tangunt dispositiones præordinantur:
v. in pag. 2. propos. 25. ab Alex. VII. damn.

2126 Copulam cum infidei addere simplici fornicationi
malitiam specie diffincam in confessione aperi-
dam, temet Nav. & de Lugo. Negant Diana, Fillius.
Maistrus, & Tambi: quia nulla appetit ratio specifica
distinx.

Examen Ecclesiast.

K

distinguenda, bene tamen major gravitas, ob quam referari solet, & puniri. Nec id probat prohibito matrimonii cum infidelis; quia in matrimonio habetur maior conjunctio, quam in copula futiva; & inde habetur periculum subversionis conjugis, & prolis.

S T U P R U M .

2143 **E**st defloratio pueri virginis, ipsa invita; tunc dicitur invita, quando vi, aut dolos, timore, aut facta promissione matrimonii, &c., decipitur, & inducitur ad copulam; & tunc est specialis peccatum ob injuriam, quam stuprator infert puella, & patens; unde tenetur in foro conscientiae illam ducere in uxorem, aut iuxta sui possibiliterem, & prudenter, arbitrio datur, ut sit virgo; ad quod non tenetur in foro conscientiae, sed solum in foro externo, si ipsa liberè consenserit precibus, sine vi, aut deceptione; immò probabile est, tunc esse simplicem fornicationem, & propter ea non esse necessario explicandam circumstantiam virginitatis ablacti, seu amissi, quia ad hoc mulier est libera, & volenti ac consentienti nulla sit injurya. Sanchez de mar. lib. 7. disp. 12. Clericatus cap. 68. n. 7. Mendo in epis. verb. Luxuria n. 7. Leander de panit. disp. 8. §. 2. q. 15, contra Ledesm. Graffum.

2144 Si stuprum remansit occultum, & matrimonium æque opulentum non impedivit stuprator non tenetur datur, quia nullum est dannum illatum,

2145 Clericatus cap. 68. ex Antonello cap. 30. loquendo de casibus, in quibus stuprator non tenetur datur, atque sequentes. 1. Si virgo non vivebat honeste, nec leviter verecundie pudore. 2. Si puerilla post stuprum patiatur se ab aliis carnaliter cognosci,

A D U L T E R I U M .

2146 **E**st inordinatus concubitus cum persona conjugata; est contra castitatem, & justitiam, ob injuriam conjugis, qui est ejus corporis dominus. Unde conjugatus conjugatam cognoscens duo adulteria committit, in confessione exprimenda, ob duas injurias, & injurias, unam proprio, alteram alterius conjugi illatam; v. num. 2277.

2147 Malitia adulterii contrahitur etiam si maritus in adulterium uxoris contentiat; quia injurya fit conjugi non absolute considerato, sed ut subest statui matrimoniali, ob quam habet ius in conjugem, & debetur ei fides conjugis; cui iuri, & injurya cedere, & renunciare non potest; sicut (ut exemplificat Cardenias) si iudex laicus Clericum ad suum Tribunal trahat, citam ipso contentientem, immò requirent, ei excommunicatus; quia adhuc injuryam committit in Clericu; nam injurya non sit Clerico absolute considerato, ut persona Petri est, sed ut subest statui Clericali, ob quam habet ius immunitatis, & ei debetur honor à laico, cui Clericus cedere, & renunciare non potest; sic per adulterium uxoris injurya irogatur marito etiam contentienti in adulterium; vid. in pag. 5. propos. 50. ab Innoc. XI. damn.

2148 Maritus, si dum uxorem cognoscit, de alia cogitet, & si delectet, malitiam adulterii interni contrahit in confessione exprimendam. Pro restitutione: vid. num. 2049.

2149 Si sponfibus initis, & matrimonio non celebrato, sponsa rei habeat cum alio, tenetur in confessione aperire, se esse matrimonio promissam, quia committit injuryam sponso, ac inde contrahit speciem malitiam; non sicut sponfus, quia in existimatione hominum non censetur ille gravem injuryam inferre, Negant etiam alii de sponsa.

2150 Peccata adulterii ex Jure Canonico sunt, 1. Separatio thori, c. Ex literis, de divorcio. Etamissio juris ad penitendum debitum. Ut infra, de mar. 2. Infamia, c. Infames 6. g. 1. 4. Tertiis privatio donis, c. Pleraque, & Gloss. ibid, de donat. inter viam & uxorem.

2151 Adultera autem non amittit donem. 1. Si adulteravit de consenu mariti. 2. Si maritus adulteraverit. 3. Si maritus occidat uxorem ipsam in adulterio reprehendam. 4. Si uxoris habeat filios ex primo marito. 5. Si agarur de bonis paraphealibus. 6. Si solum oculi, vel amplexus intercesserint. Clericatus cap. 10. ex Antonello lib. 6. cap. 33. num. 5.

I N C E S T U S .

2152 **E**st inordinatus concubitus cum consanguineis, vel affinis. Affinitas, si sit orta ex copula licita, nempe matrimoniali, se extendit usque ad quartum gradum; si ex copula illicita, usque ad secundum; incestus malitia consistit in irreverentia, que sanguini, aut conjunctione interrogatur.

2153 Hac ratione Tambur. citans pro se Filliac. Castanet, & alios graves Doctores tenet, incestum cum consanguinitate non differe species ab incestu cum affinis, nec incestus cum alterius ex predictis in primo gradu usque ad quartum, ita ut nec conjunctiones, nec gradus sint de necessitate in confessione explicandi, sed sufficiat dicere; Commisi incestum; quia malitia incestus consistit in irreverentia, que sit conjunctionis; major autem, & minor conjunctio non variat speciem.

2154 Probabilis dico, gradus consanguinitatis differe species à gradibus affinitatis, cognationis legalis, & spiritualis, de quibus cum de matrem, & in eadem linea consanguinitatis primum gradum differe species à reliquis tribus; quia hujusmodi incestus sunt contra diversas honestates; nam contra diversam honestatem est incestus cum matre, quam cum novera, vel alia cognata cognatione legali, aut spirituali jure positivo imposita; honestas enim cum matre est iure naturae. Pariter contra diversam honestatem est incestus cum matre, filia, & sorore, quam incestus cum ceteris tribus gradibus; hinc in his gradibus dispensant Pontifices, non in primo, ac proinde est in confessione explicanda qualitas conjunctionis, an cum consanguinea, vel affini, & in eadem linea consanguinitatis est explicandus primus gradus, non reliqui; vid. num. 2186. Maistrus hic cum pluribus.

2155 Qui post copulam incestuosam vult contare, in gradu prohibito, debet pro dispensatione recurrere ad Sacram Penitentiam, ut supra num. 157. si tam copula, quam gradus sint occulti.

2156 At si gradus est publicus, copula vero occulta, debet prius petere à Dataria dispensationem gradus, & posse Sacra Penitentia dispensationem impedimenti orti ex copula incestuosa occulta, Sanchez de mar. disp. 25. n. 11. & 12. Clericatus cap. 71. n. 10.

2157 Copula cum filia Confessionis non est incestus, quia nulla inde conjunctione contrahitur; nec confidetur, quia nulla injurya Sacramento infertur; v. tom. 3. num. 691.

R A P T U S .

2158 **E**st quo persona aliqua iniusta, non resistente, bus eius parentibus, aut illis, sub quorum circa est, abducitur per vim ad libidinem explandam, vel matrimonium contrahendum.

Unde in rapto tria requiruntur. 1. Abducitur per rapto à domo sua, vel paterna, & in aliena detentio. 2. Requiritur vis; & sic contrahit etiam malitiam iniustitiae, aliquoquin erit fuga voluntaria. 3. Quod abducitur sit causa explenda libidinis, vel ineundi matrimonium. Ex his sequitur. 1. Raptum à stupro diftere; quia stuprum semper est cum virginis raptu vero cum quacunque muliere; immò etiam cum adolescenti; qui est peior. Tum quia raptus addit abducione est domo. 2. Sequitur, quod si flat alia causa, v. gr. redigendi raptum in servitutem, non est raptus, sed plagium, quod est species furti.

2159 Plagium, est detentio hominis liberi in servitute.

2160 Ad raptum non requiritur vis absoluta, de qua alibi; sed sufficit ea que sit ex fissionibus, importunitis precibus, ac blandimentis, aut fictis promissionibus, Clericatus c. 69, ex Navari. Mendo verb. Raptus n. 2.

2161 Ponit contra raporem ex Jure Canonico sunt, 1. Infamia; adeoque est irregularis, ut non possit Ordines suscipere, & Beneficia. 2. Excommunicatione ipso iure, ex Trident. sess. 24. de reform. cap. 9. que non est reservata. 3. Obligatio dotandi raptam. 4. Si raptor sit Clericus, est depositio à Beneficio, & exercitio Ordinis; quia tamen est pena ferenda sententia, Clericatus cap. 10. ex Antonello lib. 6. cap. 33. num. 5.

Vide infra de matrem. verb. Raptus.

S. A.

De VI. IX. & X. Præcepto Decalogi.

147

S A C R I L E G I U M .

2162 **E**st peccatum luxurie, quo persona sacra, quae sit persona votu castitatis Deo dicata, vel locus sacer violatur. Si ambæ personæ, que peccant, sunt sacra, est duplex Sacrilegium in confessione exprimendum ob duas injurias, & irreverentias numero distinctas: num. 2146. & supra de facilegio à num. 550. ad 562.

P E C C A T U M C O N T R A

N A T U R A M .

2163 **E**st illud, quo sit feminatio modis repugnantebus institutioni nature. Juxta horum modorum diversitatem, quatuor sunt species peccati contra naturam, mortilites, seu polluio, inordinatus concubitus, sodomia, & bestialitas.

P O L L U C T I O N E .

2164 **E**st voluntaria feminis effusio extra vas. Est ab intrinseco mala, quia opponitur generationi: v. num. 2120.

Et ex ipsi Ethnici. Marialis lib. 9. Epigr. 42. sic Ponticus se polluentibus objurgat:

Hoc nihil esse putas? Sceler est, mihi crede, sed ingens,

Quantum vix animo concipis esse tuo.

Ipsam credere tibi naturam dicere reveram;

Iffid quod dixisti Pontice perdidi; homo est.

Vide Propri. 49. ab Innoc. XI. damn. pag. 5. Item num. 239. 2174.

2165 Si in pollutione conjugatam, conjunctam, voto castitatis ligatam, &c. quis cogitet, debet circumstantiam exprimere, quia illa species malitia contrahit ex objecto: v. num. 2184. 2169.

2166 Qui actionem facit, ex qua prævidet se pollutionem palliur, non peccat; si actio fit in se licita, adiut justa aut honesta causa eam exercendi, & alios habet effectus licitos & honestos, ob quos exercetur, dummodo non expectati voluntati. Tamb. lib. 7. Decal. cap. 7. §. 2. Mendo verb. Pollutio. Clericatus cap. 73. num. 6. v. num. 2169. & 2189.

2167 Probabilis est, quod patientis comprehendatur sub reservatione, nisi sit impubes: 1. quia est complexus ejusdem delicti sodomie perfectæ; nec dicitur præcisè sodomiam pati, sed etiam committere, quia tam agens quam patiens dicuntur ad commissionem sodomie concurrent.

2. Qui circumstantia agentis non mutat speciem, sed solum aggravat intra eamdem speciem; unde circumstantia agentis, aut patiens, non sunt ex necessitate exprimendas. Ita probabilis Diana pluribus in locis, maximè part. II. tral. I. ref. II. & tral. III. ref. 4. cum pluribus, quia uterque contra natum peccat, & uterque alterius peccato cooperatur. Et quamvis agens se polluat, patientis ejus pollutioni cooperatur. Et tamem explicandas, tenet Leander de panit. disp. 8. §. 3.

2168 Hinc non peccat, qui pollutionem involuntariam in somnis jam coepit non impedit, si voluntarie in ea non complacuit, nec contentiar. Maistrus disp. II. num. 129. Clericatus cap. 73. num. 4.

2169 Pollutione autem in somnis potest sibi oriri ex causa praeterita; & tunc, si pollutione fecitura videatur ex causa illicita, aut otiosa, non necessaria, nec honesta, quia sit causa proxima ex natura sua ordinata ad Venerem, ut sunt tactus, & aspectus impudici, verbis turpia, lechria, aut auditio turpium; tunc erit peccatum, licet non sit directè intenta, dummodo sit praevista, quia est voluntaria in causa, & indirectè volita: v. tom. 2. n. 188. Si vero res illa sit tantum causa remota, ut eius calidorum, nimia conformatio, agitatio ex itinere, &c. tunc pollutione sequens non erit peccatum mortale, nisi sit directè, & exprestè intenta; quia tunc est effectus per accidentem, quacunq; sequens ex causa remota, non ordinata de se ad Venerem: effectus autem per accidentem non imputatur cause cum patienti: v. n. 2215.

2170 **C**onsistit in modo non ordinario, sive in copula licita, sive illicita; potest esse mortalis, si fiat cum periculo impediendi prolem; si minus, erit venialis; immò si adit sufficiens necessitas absque periculo, nullum erit peccatum in copula licita: quia procuratur jus proprium modo possibili.

S O D O M I A .

2171 **P**erfecta, & propriæ dicta, est altus libidinosus consummatus inter masculos, in vase non naturali. Unde ad sodomitam perfectam requiritur copula, & quod peccetur contra sexum, & debitum in.

Examen Ecclesiast.

strumentum. Hinc copula masculi cum femina intra vas indebitum, & femina cum femina cum effusione feminis, est sodomia, sed imperfecta, & improoria; quia in prima non habetur identitas sexus. In secunda habetur identitas, sed non habetur vas indebitum, nec inter feminas dari potest copula, propriæ dicta.

2172 Diana, Maistrus, & alii tenent, complexum duorum masculorum, quorum unus supercuber supra alium, sicut supra mulierem etiam cum affectu ad indebitum sexum, & cum effusione feminis, non esse sodomiam, sed simplicem molitatem, cum cooperatione alterius masculi, & quod sufficiat in confessione dicere, Polonus sum talibus impudicis alterius hominis, & illum pollui faciens. Mendo verb. Luxuria n. 18. quia circumstantia incubandi non mutat speciem.

2173 Pariter simplicem molitatem esse dicunt, si quis se polluat inter coxendices, brachia, seu alias partes feminæ, quia non sunt prepostum; & sufficiere, si dicat: Polonus sum talibus impudicis mulieris.

2174 In pollutione cum alio exprimere debet status illius. Et in sodomia, an sit cum masculo, vel muliere patrata; quia ludit diversa honestas.

2175 In nostra Diocesi Panormitana sodomia est reservata; ad quod non requiritur frequentia, sed sufficit, si femele committatur; quia in reservatione non solum dicitur, Nefandum sodomie scelus exercentes, sed etiam femele committentes.

2176 Requiritur autem, ut actus sit consummatus inter masculos cum effusione feminis intra vas prepostum; quia nomine sodomia reservata venit sodomia perfecta, non imperfecta; unde non venit sodomia facta inter feminas, aut viri cum feminis.

2177 Sodomia impuberis, si feminet intra vas, est reservata; quia est perfecta sodomia; nec tunc reservationi obstat impubertas; quia malitia supplet atatem: v. num. 1797.

2178 Probabilis mihi est, quod patientis comprehendatur sub reservatione, nisi sit impubes: 1. quia est complexus ejusdem delicti sodomie perfectæ; nec dicitur præcisè sodomiam pati, sed etiam committere, quia tam agens quam patiens dicuntur ad commissionem sodomie concurrent.

2179 Probabilis est, quod patientis comprehendatur sub reservatione sodomica non est veniar patiens, non sunt ex necessitate exprimendas. Ita probabilis Diana pluribus in locis, maximè part. II. tral. I. ref. II. & tral. III. ref. 4. cum pluribus, quia uterque contra natum peccat, & uterque alterius peccato cooperatur. Et quamvis agens se polluat, patientis ejus pollutioni cooperatur. Et tamem explicandas, tenet Leander de panit. disp. 8. §. 3.

2180 Causa patientis non est veniar patiens; quia affinitas solidi oritur ex copula naturali.

2181 Si vero copula sodomica sit cum conjunctis, debet explicari circumstantia incestus, dicendo, Commisi incestum sodomiticum, quia major irreverentia sit conjunctionis per copulam innaturalem, quam per naturalem; similiiter si sit uxoratus, contrahit speciem adulterii, &c. An autem debet exprimere qualitatem conjunctionis, non patiens; licet enim probabilis sit, quod patientis sit perfectè sodomita, id tamen non concedunt omnes. Tum quia iura magis punit agentem, quam patientem.

2182 Copula sodomica non patit affinitatem, quia affinitas solidi oritur ex copula naturali.

2183 Si vero copula sodomica sit cum conjunctis, debet explicari circumstantia incestus, dicendo, Commisi incestum sodomiticum, quia major irreverentia sit conjunctionis per copulam innaturalem, quam per naturalem; similiiter si sit uxoratus, contrahit speciem adulterii, &c. An autem debet exprimere qualitatem conjunctionis, non patiens; licet enim probabilis sit, quod patientis sit perfectè sodomita, id tamen non concedunt omnes. Tum quia iura magis punit agentem, quam patientem.

2184 **B**ESTIOLALITAS.

2185 **E**st coitus hominis cum bestia: quod est gravissimum peccatum inter omnes luxuria species; quia non servat identitatem speciei. Non sunt ex necessitate explicandas species animalium, nec an sit mas-

K 2 aut

aut feminina, quia est differentia tantum materialis in genere entis, non in genere moris.

2183 Ad hanc speciem reducitur coitus cum demone succubo, vel incubo: quia corpus à dæmonie assumptum, non est vera corpus humanum, debet autem in confessione extirpi, quia ei superadditur malitia contra Religionem, cum sit committit cum dæmons, Dei & nostro inimico. Debet tamen extirpi, an dæmon fuerit sub specie feminae, viri conjugati, aut voto castitatis ligati; quia tunc peccatum contrahit illum specimen malitiae, & affectum ad talen personam.

2184 Copulam cum feminina mortua non esse peccatum, fornicationem, sed bestialitatem, sed simplicis mortali-
tati, tenet Diana p. 9. tr. 9. ref. 1. cum Tamb. quia forni-
catione, & bestialitate est actio viventis cum vivente;
unde solum est pollutione cum inanimato instrumento,
ut est cum statua, inanimatorum autem instrumentum,
qua quod se polluit, non facit mutationem species; ade-
oque hanc circumstantiam non esse ex necessitate ap-
riendam, sed sufficere, si dicas: *Alio polui.*

2185 Dico tamen, quod si talis non sit in sola copula

cum mortua, sed ulterius dirigit affectionem, & co-

gitationem ad mulierem illam, ut erat viva (quod est

veneficium) tunc contrahit eam speciem malitiae inter-

nam, quam objectum habet in se, nempe adulterii, in-

cestus, &c. ut de pollutione dictum est.

2186 Mollities, sodomia, & bestialitas habent malitię

specie distinctas; quia peccata non distinguuntur spe-

cie, præcisæ per oppositiones ad diversas virtutes, sed ex-

ianæ per oppositiones ad diversas honestates ejusdem vir-

tutis; sic contra qualibet virtutem sunt duo peccata

specie diversa, unum per excessum, alterum per defi-

ciendum; ut prodigalitas & avaritia contra liberalitatem;

mollitas autem, sodomia, & bestialitas natura oppo-

nuntur, sed per dissimilitudines diversas, & contra honesta-

tes diversas: quis enim non videt, diversam dissimu-

lantiam, inclinacionem, & repugniantiam naturalem eis in-

bestialibus concubitis, quam in sodomitico, & diversam in

hac, quam in simplici mortaliitate ac properante distinguuntur

specie non solum in genere entis, sed etiam in genere

moris: *v. in pag. 2. prof. 24. ab Alex. VII. danc.*

2187 Predictis specibus addi solet mons hominis

et partum in hominaturam, & similibus.

I M P U D I C I T I A, *ad* *impudicitiam*

Quae consistit in tactibus, aspectibus impudicis, verbis obscenis, cogitationibus, & similibus. 2188 Tactus impudici sunt illi, qui de se ordinantur ad Venerem: hujusmodi sunt oscula, tactus mammilarum, & partium in hominaturam, qui de se sunt dispositio-nes ad Venerem, ac proinde sunt peccata mortalia, & continentur eamdem speciem malitiae, quam haberent veneres, ad quem de se ordinantur, in confes-sione explicandas; nempe incestus, adulterii, &c. li-
cet actus perfectus non sequatur: *num. 2274. v. pag. 3. prof. 40. ab Alex. VII. danc.*

2189 Tactus autem, & aspectus de se impudici à

pedato excusantur, si sunt ex necessitate, v. gr. me-

dendi, aut aliqua honesta causa, puta mundanis, &c. li-

cet exinde sequatur delectatio sensualis venerae, aut polli-

tio, dummodo non adiutor confusus voluntatis, nec

est intenta in tactibus, licet praevia; quia necessitate,

aut honesta causa existente, delectatio illa sensus, &

pollutio, quae sequitur, est effectus naturalis, & per ac-

cidens, homini autem prosequenti suum jus non impun-

tatur effectus per accidentem, & preter intentionem secu-

tus, *Bulm. 4. cap. 2. dub. 1. n. 5. & 6. Si vero*

quis expertus sit, se sapienter cedat in expressum confessum mortalem, non obstante necessitate, & honesta cau-

sa, debet se a tali causa abstinere. Idem dico de Confe-

sario, qui audiendo peccata turpia in confessione experi-

tur motus veneris sensus; hic non tenetur à confessio-

ne abstineri, nisi adiutor confusus, quod colligatur,

si sapienter sit confessus: *v. n. 2166.*

2190 Non est eadem ratio de aspectibus, & tactibus,

qua tactus proxime causant commotionem spirituum vi-

talium, non sic aspectus, unde solum aspectus partium in hominaturam sunt de impudici, ac proinde aspectus

mammillarum, eroticatus causa, sunt veniales, nisi

adiutor periculus delectationis venerae.

2191 Aspergit congruum animalium, & maximè vi-

ti cum feminina, aut illum studiose sentire, vel volunta-

rie cogitare, est mortale ob periculum proximum dele-
ctationis venerae. Secus si ex abrupto, & casu repen-
tino, Maistrus *disp. 11. n. 134. Clericatus cap. 73. n. 18.*

Idem dic de aspectu studiole mammillarum nudarum.
2192 Eadem ratione mortale est perfidie pudenda
brutorum, non solù ex fine venerae se complacen-
di, sed etiam solius curiositatis causa videndi femen-
tia. *Diana part. 9. tract. 8. refut. 31.*

2193 Aspergit mulieris pulchra cum sola compla-
centia de ejus pulchritudine non est de se peccatum,
nisi ad malum finem ordinatur; *Cajet. tom. 1. opus. 14.*
queft. 3. quia pulchritudo est donum naturale Dei: ni-
si adiutor periculum delectationis venerae, propter quod non
debet homo in hujusmodi aspectibus diu immo-
rari. *num. 2274.*

2194 Verba turpia, & lectio turpium curiositatis, aut
diversionis causa, sunt veniales, si non adiutor prefatum
periculum, aut scandalum aliorum, à mortali autem non
excuso, si non fiant per transsum, sed quis per longum
tempus in iis impinguatur, quia tunc regulariter adest per-
iculum delectationis venerae, & scandali aliorum.

O S C U L U M.

2195 **O** Scula considerari possunt ratione modi, vel
ratione finis. Eadem respectivè dic de ta-
ctibus, & amplexibus.

Ratione modi, oscula alia sunt superficialia, & in-
stantanea, alia presta, & morosa.

2196 Ex parte modi sunt finis quadruplicis generis. 1. Sunt
oscula data in figura sinceri affectus, aut urbanitatis
causa: hujusmodi esse solent oscula superficialia, & instantanea.

2. Sunt oscula ob delectationem venerae. Delecta-
tionem venerae est, quia percipitur ex motu substantia-
minis, vel ex per se ordinatis ad illud.

3. Sunt oscula ob delectationem sensualium. 4. Sunt
oscula ob delectationem sensibilem. Et quoniam diffi-
cile sit, delectationem sensualium & sensibilem distin-
guere, clarum tibi reddam, si attendas.

2197 Delectatio sensualis est illa, que confurgit, &
sentitur in carne ex commotione spirituum genera-
tioni interuenientium circa partes libidinofas: Delectatio
vero sensibilis est illa, que in ipso osculo residet, que-
que percipitur ex tactu objecti mollii, & morbi pro-
portionati potentiæ desculpativa, & sensu tactus, pra-
scindens ab omni delectatione venerae, & sensuali, &
a fine copula. Ubi (v. vides) delectatio sensualis supponit, & subsequitur commotione spirituum: delecta-
tio vero sensibilis est illa, que in osculo residet, que-
que percipitur de illa prescindit, quod si commo-
tio spirituum adiutor, delectatio sensibilis, que in osculo
residet, eam precedit ut causa.

2198 Hinc sit, quod delectatio sensualis ex osculo,
inter solitos, est venerae, & mortalitatis; quia delecta-
tio sensualis, que confurgit, & sentitur in carne ex
commotione spirituum generationi interuenientium, per
se, & ex natura sua est ordinata ad copulam, seu ad
motum femininis.

2199 Non obstat, quod ait Galenus *lib. 14. de us-
partum cap. 9. & 10.* Venerae delectatio sola est, que ex
motu substantia feminis percipitur. Quia ibi loquitur de
delectatione consummatu, qua oritur ex effectu comple-
to, qui est venus. At non inde sequitur, quod delecta-
tio sensualis, qua ex commotione spirituum in car-
ne confurgit, non sit formaliter venerae, nam est causa
apta nata motu feminis; actio autem in genere moris
habet pro objecto effectum, & ab eo formaliter spe-
cificatur, ut constat exemplo actionum, & casuarum
futi, infra v. *Qui restituere veneantur.*

2200 Ad eoque Doctores communiter concludunt, de-
lectationem venerae esse illam, qua percipitur ex mo-
tus feminis, vel ex per se ordinatis ad illum, puta ex
commotione pudendorum; five hoc habentur ex oscula-
lia, tactibus, amplexibus, five ex cogitatione copula-
&c. *Verricelli tract. 4. q. 1. Diana part. 4. tract. 4.*
refut. 136. Filius Villal. & Com. apud ipsos.

DIFFICULTAS

2201 **I**git oscula remanere posse de oscula, ob
delectationem sensibilem, que in ipso osculo
residet. Et quoniam olim plures scripserint, hujusmodi
oscula

De VI. IX. & X. Præcepto Decalogi.

149

oscula esse tantum veniales, seculo pericolo ulterioris
consensus, & pollutionis; modo est omnino tenendum
esse mortalia; quia oppositam propositionem dannavit
Alex. VII. ut in pag. 3. prof. 40.

2202 Non dicas, Alexandrum nomine delectationis
sensibilis intellexisti sensuali. 1. Quia est voluntariæ
dictum: quoniam etiam ante damnationem Doctores
semper delectationem sensuali à sensibili distinxerunt,
ut videtur apud DD. num. 2200. cit. 2. Quia Ponti-
fex aliquid novi, & quod Doctores docebant, dam-
navit: Non est autem novum, sed indubitatem semper
fuit, delectationem sensuali voluntariam inter
solitos esse mortalia. *Verricelli cit. 2.*

2203 Dico 1. oscula presta inter personas solitas
ejusdem, & maxime diversi sexus, sunt peccata mor-
talia, *Verricelli citat. Filius. tom. 2. tract. 30. cap. 9.*
num. 179. Lessius. & Salas apud ipsum.

Ratio est, quia ex osculo presta naturaliter oritur de-
lectatio naturalis sensibilis, que est formaliter, & in-
trinsicè venerea. Suadetur: Ex contactu etiam presta
oris ad os naturaliter oritur delectatio sensualis, que ex
natura sua est provocativa, & excitativa spirituum par-
tium libidinofarum generationi interuenientium, ex qua
commotione naturaliter consurgit delectatio sensualis,
de num. 2197. per se, & ex natura sua proxime, & im-
mediate ordinata ad motum feminis; igitur delectatio
illa sensibilis, que ex osculo presto oritur, est intrinsicè
venerea, utpote per se, & natura sua ordinata ad
motum feminis, sicut non tam proxime, & immediate,
ut delectatio sensualis; causa namque per se causa
est per se causa caufasti; quod sufficit, ut in genere
moris formaliter, & intrinsicè ab illo specificetur.

Unde D. August. lib. 4. de Civit. Dei cap. 16. in-
quit: *Cum sint multarum rerum libidines, tamen cum
libido dicuntur, nec cuius rei libido sit additiva, non fer-
re soler animo occurrere, nisi illa, qua obscene partes
corporis existantur.* *Vide num. 2210.*

Ex quo fit, quod haec propositio: *Oscula presta ex-
ercita inter solitos ejusdem, & maxime diversi sexus,
sunt malo fine sunt licita; si falsa, & error, quia alias
est vera haec propositio: Oscula exercita inter
solitos ejusdem, & maxime diversi sexus, cum de-
lectatione sensuali sunt licita: quia haec virtualiter con-
cineretur in priori.*

2204 Probat à fortiori: Tactus namque pressus
mamillarum secundum communem & indubitatem sen-
tentianam *Verricelli cit. num. 12.* est venerea, & mor-
alis, ita ut in iure, cap. 1. s. 1. *Quibus modis feni-
ditur amator.* Vassallus tangens mamillas dominus priva-
tur feniit; & non alia ratione, nisi relata; quia va-
sillus procedit in osculis pressis, cum sint tactus magis
proportionati sensui, & affectui carnis.

2205 Hinc de osculis pressis mentionem facit Ovi-
dius epist. 2. *Oscula per longas jungere presta moras;* &
eaque est naturaliter cum delectatione & suavitate
conjuncta, ait Juvenalis satyra 6. *Ac mollia semper
oscula delectent.* Unde Donatus in illud Tertullianus:
*O Thais mea: ea vocat suavia, & libidinosa, his ver-
bis: Tria esse osculandi genera: osculum scilicet, ba-
sum, & scutum; oscula officiorum sunt; basa pudico-*

rum; & confusus veneret, que quis sepe experit.

2206 Oppones 1. paritatem de aliis sensibus, qui li-
cet delectationem percipiunt ex propria objec-
tis, quae attinent, ut auris de sonu, natus de odore.

Resps. Disparitatem effe, quia ali sensus ex propriis
objectis attingentia percipiunt delectationem non
prohibit, ut illa vero presta, & tactus hujusmodi
pressi, sunt per se natura caufare commotionem spirituum
& delectationem sensuali jure divino prohibitam.
Unde paritas solitus tenet quoad oscula superficialia ex
honestâ causa (de quibus modis) que quidem sunt
licita. Immò sit delectatio ex propriis objectis aliorum
sensuum sit talis, & talibus administrata circumstan-
tia, ut per se, attenta qualitate personæ, sit nata cau-
fare in ea commotionem corundem spirituum, &
delectationem sensuali venerantur. Idem ibid. Farmosarum
oscula cauere oportet, non secus, quam animalium vene-
ratorum moris: diffunditur enim virus ex osculo per

Examen Ecclesiarum. *K 3. Resps.*

2207 Unde Plutarchus de amor. inquit: *Formosus
intervi jacundissimus esse; tangere autem non sine pericu-
lo licet.* Clymacus gradus 15. *Ex solo tactu corpus coi-
gnatur, nihil quippe sensu isto gravius, nihil pericula-
tius; & S. Basilii lib. de virg. Sicut tactu igne, subite
bulus, & ulceras nascentur; si bulus in corde & inflam-
mationes sunt.* *Contra generantur.* Idem ibid. Farmosarum
oscula cauere oportet, non secus, quam animalium vene-
ratorum moris: diffunditur enim virus ex osculo per

Examen Ecclesiarum. *K 3. Resps.*

2208 Oppones 2. confuetudinem primitivæ Ecclesie
in danda pace ante Communionem, de qua Apo-
stol. ad Rom. 16. & alibi: *Salute invicem in oscu-
lo sona.*

Res. Confusudinem primitive Ecclesia fuisse de osculo in danda pace, sed de osculo modesto, & sancto, quod ore clavo, superficialiter, & instantaneo dabatur, in signum interius charitatis, & pacis; de quo Cyrilus Alexandr. lib. 1. Glaphyt. pag. 169. ait: *Ostendit est symbolum perspicuum, eminenque nota benevolentie, & charitatis minimae de osculo professo, & moroso que voluntas hauritur.*

2217 Hinc S. Clemens Alexandr. lib. 3. padog. cap. 11. inquit: *Ore modesto, & clavo benevolentiam animi ostendamus. Est autem quoque osculum incepsum, veneno plenum, sanitatem simulans. An noscitis quod etiam phantasia, si ore tanum tangant, graves dolores haminois afficerunt?*

2218 Insuper confusudo non erat, ut vici mulieres desculparerentur; sed S. Clemens Rom. lib. 2. conf. cap. 37. Ut viri viros, & feminae feminas, cum ad Eucharistiam accederent, oscularentur. Immo mulieres non agebant in Ecclesiis promiscue cum viuis, sed separatum. Quia tamen hac non obstante cautela, hominum malitia fraudum aliquando contingere compertum est, osculum oris mutatum est in osculum sacrae tabellae. Ita Eminens. Baronius ad annum 45. v. n. 2221.

2219 Oppones 5. proxim oculorum ex confusudo in patria, que viger in Galliis.

Res. Proxim alatam solum posse habere vim in locis, ubi talis actio confusudo, minime in aliis regionibus, ut in nostris.

2220 Insuper in locis illis confusudo est de osculis modestis, ore clavo, superficialibus, & instantaneis, ex honesta causa, ex causa, inquam, urbanitatis, ac in signum puri affectus, & amicitie: Amicitia enim à Phil. 8. Eth. describitur: *Mutua, & manifesta inter aliqas benevolentias, benevolentias causa.* Et idem fuit licita.

2221 Non est autem ibi confusudo de osculis profissis, morosis, & socios voluptuosa causa, aut in quibus voluptas caperetur. Ex quo sit, ut in Galliis, si quid est mulieri osculum profissum, & studiosum, homicidia sequuntur, & ira: *Quis est (ait August. in Psalm. 30.) qui non trahatur, videt fratres insidiantes fratribus, sciam non reservantes osculo, quod infunge sacramentum Dei?* Et in lib. de amicitia cap. 6. tom. 4. *Nisi osculum tanta turpitudine fadari, ut si osculari nihil aliud sit quam adulterari.*

DE OSCULIS, AMPLEXIBUS,

Tactibus, verbis turpibus, & similibus extra Matrimonium.

2222 Pater Busebaum tract. 4. cap. 2. dub. 1. hoc habet:

Oscula, amplexus, compressiones manum, & similia non obscuram, si sunt tamquam officia, aut mortis partus, aut amoris honesti, vel benevolentie argentea causa, etiam si delectatio venerea subioriatur (modo in eam non consentiat) non sunt peccata. Less. Filiuc. loc. cit. num. 171.

Si vero ista sunt ex aliqua veniali vanitate, jecoriusitate, levitatem petulantia, (dammodo non cum delectatione venerea, nec ejus causa: & si propter intentionem subioriatur, ea repulsa, ac tunc abstinendo ab illis) venialem culpam non excedunt. Vide Filiuc. hic, Lessum, Sanch. loc. cit. Diana p. 4. tr. 4. ref. 39. Contrarium tamen est iustus. Vide Trull. 1. 6. c. 11. n. 8.

2223 Asperitas vero, & subiung etiam (varius tam propter periculum adiungit) tactus, ex periculio, vel curiositate, parvum inhoscharum alterius corporis, ejusdem tamen sexus, circa effectum, & periculum confessus, ex parte mortali, v. gr. quando sumus aliqui nascim, vel lavant; ut docent Laym. lib. 4. fest. 4. ex Sanch. lib. 5. moral. cap. 6. num. 12. 13. & num. 27. 28. Trull. 4. 12. num. 15.

Verba corporis, letio obsecratorum, spectaculo comedionum turpium, cantione inhoschara, gestus, littere, & dona amatoria, si tamquam sunt ex curiositate, vel vano solatio, non sunt mortalia; secundum tamen, si sunt vel animo inhoschara, sive venerea, vel cum periculo ruris spiritualis sunt, vel aliorum. Sanch. d. 46. q. 3. Filiuc. tom. 30. cap. 10. quest. 3.

2224 Joannes la Crux in 6. prec. art. 1. concl. 1. de osculis, & tactibus: *aut; Ex ista non sunt pec-*

ata, cum licet sunt sine libidine ex more patria, aut ob aliam necessitatem, esti in eis existere aliqua sensualis delectatio, dum non accepta, sed permittatur, nec ad ipsius periculum consenserit in eam. Ita Victor. & communiter, cum D. Thom. art. 5. Quia dicta causa est licita, & alias talis delectatio non accepta evenit propter intentionem. Sicut nec tenet viri sibi rurales abstinentia se a colloquio [spiritualibus] cum famulis honestis, eis patientur aliquas titillationes involuntariae. Ita Mend. in sum. §. 18.

2225 Verricelli tract. 4. quest. 20. nam. 28. Dico sexti, tangens, aut osculans ex honesta amicitia, aut ex more patria mulierem, vel juvenem, si sensibiliter delectetur, tunc ex delectatione non intendat aquo principaliter, tunc ex delectatione non est venerea, immo nullatenus peccat, vel saltu venialiter tantum. Sylv. verb. delectatio, num. 7. Rosella verb. Cogitatio morosa mon. 4. Lessius lib. 4. cap. 3. num. 56. Comitus lib. 5. quest. 20. num. 4. Rebello part. 2. lib. 3. quest. 19. fest. 3. verbis. Similiter. Filiuc. tractat. 30. n. 178. Salas 2. 2. quest. 74. tract. 13. disp. 6. fest. 204. num. 131. Qui docent excusari a mortali, quoniam sentiatur turpis pudoribus commotio, damnatio deliberata in eam non consentiat.

2226 Omnia tamen quoad oscula, amplexus, tactus, & similia extra matrimonium fervanda, & tenenda volo dicta à num. 2195. ad 2221.

QUÆRES I.

2227 Quid dicendum de sponsis de futuro? *nam D*ico 1. oscula, & amplexus superficialia, facta urbanitatis causa, seu in signum benevolentiae, & honesti affectus: sunt licita inter sponsos de futuro. Mafrius disp. 11. quest. 9. art. 3. à num. 139. ad 147. Cardenes in crit. theol. tract. 5. de castitate cap. 16. num. 205. pag. 576. Gobat. tom. 1. tract. 10. num. 671. Alloza verb. Luxuria num. 5.

Ratio est, quia talia oscula non sunt mala ex obiecto, nempe ex genere suo, & in ratione osculi; alias inter parentes, & filios, & inter alios more patria essent mala: v. num. 2215.

Non ex fine, quia finis est honestus, nempe sincerus amor, & urbanitas, que sunt virtutes morales, maxime voluntas captanda; v. num. 2220.

Non ratione periculi proximi, quia hoc solum habetur in osculis profissis, ex quibus regulariter oritur conformatio spirituum carnalium, & delectatio venerea; & complacencia, que ex recentis judicis osculis ex honesto mortivo factis oritur, non est complacencia carnalis, sed spiritualis, & mortalitatis ita ut (ut advertit Mafrius) *Potius sit voluptas & gaudium mentis quam affectio sensibus appetitus.*

2228 Et in praxi oscula, & amplexus facta in signum sinceri affectus, aut urbanitatis causa, regulariter separata experiri a comminatione spirituum carnalium, & delectatione venerea, id, inquam, frequenter experiri. 1. In osculis more patris, aut à parentibus factis. 2. Inter conjugatos ipsos, quando unus debet ab alio discedere, aut ad alterum regreditur; ipso etiam dum simul cohabitare, sicut alter alterum desculpat absque ulla comminatione spirituum carnalium, & delectatione venerea, in solum signum sincerae benevolentiae, aut in solamen ex conjunctione, & propinquitate inter ipsos ossa, utpote factos unam carnem; que propinquitas est tanta, ut ex Genesis 1. vir reliqua patrem suum & matrem suam, & adhuc uxori sua.

2229 Sic ab osculis inter sponsos in signum sinceri affectus, aut urbanitatis causa factis, faciliter separata potest omnis commissio carnalis, & delectatio venerea; per hoc enim quod sponsus confidetur proxima propinquitate, & proxime se futurum unam carnem cum sponsa, faciliter potest osculus ut ex solo prefato sine honesto, ex maxime, quia licet copula inter ipsos futura sit venus, propinquitas, que ex illa oritur, est honesta, & naturalis.

Quod si aliquis sponsus sit ita fragilis, ut in hujusmodi osculis ex sine honesto factis experietur, se sapere cedere in delectationem carnalem, & venereum, hic utique se abstineat debet ab illis; quia in eo ratione sua particularis conditionis est periculum proximum; sed hic

QUÆRES II.

2230 Quid dicendum de conjugibus?

R Esp. oscula, & amplexus preffa, & venerea, atque tactus impudicos intra conjugatus, extra actum conjugii, non esse mortalia, si non sit periculum pollutionis. Est communis. Idque ratione status conjugii, qui dat jus ad finem, nempe copulam. Else tamen venialis, in quantum sunt ob foliam defecationem exercita. Ob rationem à num. 2280.

QUÆRES III.

2231 An in delectatione venerea deliberata detur parvitas materie?

R Espondeo non dati. Castropal. tom. 1. tractat. 2. disp. 2. punct. 10. num. 4. Dian. part. 5. tractat. 5. refol. 5. & Doctores communiter, qui oppolitam intentiam improbabile vocare solent. Et quidem eam dannavit Clemens VIII. in Officio S. Inquisit. ut referunt citari Auctores.

2232 Firma ratio intrinseca est, quam adducit & refert Verricelli tract. 4. q. 16. n. 11. ut sequitur.

Hanc delectationem veneream, quantumvis levem, effici inchoatam pollutionem, ostendit ex Galeno lib. 14. de sua partu cap. 9. & 10. dicente,

delectationem veneream fieri ex motu humoris serosi, qui est substantia, & materia feminis, cum per venas, & arterias spermaticas, per modum hederae protensa, & venis, ad usum pudenda defendere incepit, & per connotacionem spirituum genitivorum in calice tamquam per easum efficientem instrumentarium. Sed hoc totum spectat ad inchoationem pollutionis, & ad mollitatem à Regno Dei excludentem, I. Corinth. 6. quare (ut recte arguit Rebello) ita venerea delectatio suptate natura, & ex fine ne operis ordinatur ad pollutionem, immo est inchoatam pollutionem, totus autem motus pollutionis secundum singulas sui partes est mortalitatis; nulla enim inchoatio actus mortiferi, etiam in aliis rebus, venialis est, sed mortifera, cuiusmodi est inchoatio occisionis, rapina, furti notabilis, &c.

2233 Insper (ut benè arguit Verricelli) si inchoatio matrimonii cohonestaret oscula venerea sponsis, & cohonestaret etiam tactus venerosi pudendorum, & delectationem de futura copula inter ipsos; quod communiter negatur: quia tactus impudicos sunt inchoatio copule, & quia delectatio futura copula commovet spiritus generationis inferientes, & inde est quedam copula inchoatio; quod etiam verificatur de osculis venereis, quia etiam ex illis copula inchoatur, & etiam illa per se commovet spiritus generationis inferientes.

2234 Secundum fundatur in alia regula: *Cui non est licitus finis, non sunt licita media.* Cum igitur premissa oscula & amplexus sint per se media ad copulam, que non est licita, sed mortalitatis sponsis; ita nec illa crux inchoatio, sed mortalitatis eiusdem: v. n. 2210. & 2178.

2235 Dico 3. Oscula, & amplexus ob delectationem naturalis, & sensibilem, que ex ipso osculo oritur, & generaliter oscula, & amplexus preffa, sunt mortalia sponsis de futuro. Rodriguez in summa. tom. 3. cap. 102. num. 1. & Fernandez part. 4. cap. 2. q. 4. & part. 3. cap. 21. q. 1. num. 11. contra Tambur. tom. 1. lib. 7. cap. 3. q. 5. num. 61. Diana part. 2. tract. 17. refol. 6. cum Fagundez, Sanchez, & alius, qui putavant nullum esse peccatum.

Rationes sunt etiam de num. 2203. ad 2214. & num. 2230. Qui enim ponit caufam per se effectus venerei cum præfitione illius, virtualiter effectum venereum procurare dicitur, licet expresso cum non intendere affectum. Et actu venereum nullum dare jus statui sponfalinum, probatum est à num. 2233.

2236 Dico 4. Domitio sponfalinus de futuro in eodem lecto, immo & corum cohabitario, & pernoctatio, et mortalitatis ratione periculi proximi. Sequitur ex dictis. Hinc S. Cyprianus epist. 61. ad Pomponium ait: *Cerit ipse concubitus, ipse complexus, ipsa confabulatio, & osculatio, & conjacendum daurum turpis, & feda dormitio, quanum dedecoris, & criminis confitentur.*

Et in Dioecesi Neapolitana reservatur contra parentes permittentes, his verbis. *Sponsi, & sponsa post contracta sponsalia, & ante matrimonium legitimè celebratum, carnalem inter se copulam habent.* Nec non parentes, confanguinei, aut affines omnes, ac singuli eamdem carnalem copulam, vel sponfalinum, & pernolatationem permittentes.

Examen Ecclesiast.

K 4 quan-

2237 An plenè advertens in se cogitationes, & motus pravos cum delectatione sensuali, si illis nec consentiant, nec possit resistat, sed negative, & permisive?

N Hac re, & materia, perdifficili quidem, ac difficultata, tres sunt sententia.

2238 Prima affirmat, cum peccare mortaliter, quamvis certò creditur se non' confunditur. S. Antoninus 1. 2. tit. 5. q. in fine, Bonacini. de marim. quest. 4. punct. 7. Riccardus, Valentia, & alii apud Verricelli tract. 4. quest. 17. num. 1. Cujus rationes sunt. 1. Quia si non teneretur sub mortalitatis motus reprimere, poterit fine mortali in magna delectatione venerea perferari. 2. Quia tales motus ex natura sua ad pollutionem disponunt. 3. Quia qui tales motus permitte, illos interpretative vult; unde sicut qui illos intendit, mortaliter peccat, ex num. 2198, ita qui illos interpretative vult.

2239 Secunda sententia docet, non peccare mortaliter, sed venialiter, nisi adit, & advertas periculum proximum confessus, aut pollutionis. Cajet. in summa. verb. delectatio; vers. Magna tamen, Diana part. 2. tract. 4. refol. 33. Medina, Corduba, & alii apud Verricelli cit. num. 1. Sanchez sum. lib. 1. cap. 2. n. 13. hanc vocat communem, & D. Bonav. in 2. disp. 24. part. 2. art. 2. quest. 2. num. 75. quoniam primam sententiam teneat, hanc probabilem vocat.

2240 Huic sententia adhaeret Tamburin. tom. 1. lib. 10. cap. 2. ut lequitur.

“ De hac re non ego loquar, sed Castropalauus tom. 1. tract. 2. disp. 2. part. 10. q. 1. n. 3. (legatur Joannes Sanchez, qui fuit idem probat disp. 21.) qui sic habet: *Eis sacerdotibus sententia affirmans esse peccatum.* ”